

P E N N O R W A Y

KAOSGL.org'un tutuklu Genel Yayın Yönetmeni
Yıldız Tar ile söyleşi:

**“Dört duvar arasına uzanan
her ses, özgürlük için güçlü bir
yankıya dönüşüyor”**

Yayımlanma Tarihi: Mart 2025

KAOSGL.org'un tutuklu Genel Yayın Yönetmeni Yıldız Tar ile söyleşi:

“Dört duvar arasına uzanan her ses, özgürlük için güçlü bir yankıya dönüşüyor”

KaosGL.org'un Genel Yayın Yönetmeni, gazeteci ve insan hakları savunucusu Yıldız Tar, 18 Şubat 2025 tarihinde, Halkların Demokratik Kongresi'ne (HDK) yönelik gerçekleşen İstanbul merkezli bir operasyonda, Ankara'daki evine düzenlenen baskınla gözaltına alınmıştır. 21 Şubat'ta İstanbul 6. Sulh Ceza Hakimliği tarafından tutuklanmıştır.

Gözaltı gerekçeleri arasında, 10 yıldan fazla süre önce katıldığı barışçıl protestolar ve gazetecilik faaliyetleri bulunmaktadır. Tar'ın tutuklanması, Türkiye'de basın özgürlüğüne ve LGBTİ+ hakları mücadelesine yönelik baskıların arttığı bir dönemde gerçekleşmiştir.

Silivri Hapishanesi'nden sorularımızı yanıtlayan Yıldız Tar, bir yandan Türkiye'deki baskı ortamını ayrıntıları ile anlatırken, diğer yandan zorlu hapishane koşullarına rağmen herkese umutlu olma çağrısı yapıyor.

PEN Norveç olarak Yıldız Tar ve tutuklu tüm diğer gazetecilerle dayanışmamızı sürdürmeye ve maruz kaldıkları hukuksuzlukları belgelemeye ve duyurmaya devam edeceğiz.

Güncel olarak Türkiye'de LGBTIQ+'ların durumu, geride kalan 10 yılda karşılaştıkları baskılar, gündelik yaşamlarındaki riskler üzerine düşündüğünüzde nasıl bir tablo görüyorsunuz?

2015 yılında İstanbul LGBTİ+ Onur Yürüyüşüne gerçekleştirilen polis saldırısı ile hükümetin LGBTİ+ politikasında dramatik bir değişikliğin başladığına şahit olduk. O yıla kadar barışçıl şekilde yapılan, 100 bine yakın kişinin katıldığı bir yürüyüşe polis saldırısı istisnai bir durum olmadı.

2015 öncesindeki anlayış koruyucu önlemleri almayan, nefret söylemi ve cezazırlığı teşvik eden bir anlayıştı. Ancak derneklere kapatma davalarını paranteze alırsak, ifade ve örgütlenme özgürlüğünü görece daha az ihlal eden bir anlayış hakimdi. Güllük gülüstanlık bir iklimden bahsetmesek de nispeten baskının daha az olduğunu söylemek mümkün. Ancak 2015 sonrası devletin tüm kurumlarının LGBTİ+'lara karşı seferber edildiği bir dönem başladı.

“2015 sonrası devletin tüm kurumlarının LGBTİ+'lara karşı seferber edildiği bir dönem başladı.”

Olağanüstü hal döneminde Ankara’da ilan edilen süresiz LGBTİ+ etkinlik yasakları, sadece yürüyüşlerin değil bir bütün olarak bütün etkinlerin engellenmesine yol açtı. Bu yasakçı anlayışa karşı açılan davaları LGBTİ+ dernekleri kazansa da maalesef bu kararlar emsal olarak görülmedi ve valilik, kaymakamlık gibi yerel mülki idarelerin yeni yasak kararları almasını engelleyemedi

Diğer yandan; Radyo Televizyon Üst Kurumu (RTÜK), Ticaret Bakanlığı, Aile Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu (TİHEK) gibi kurumlar hem uyguladıkları yasaklar hem de geliştirdikleri nefret söylemiyle LGBTİ+ karşıtı siyasal şiddetin üretim merkezlerine dönüştü. Ezcümle, 2015 sonrası 10 yıllık dönemi tek bir kavramla özetlemek gerekirse “siyasal şiddet” demek gerekir.

2025’in “Aile Yılı” ilan edilmesi ve kamuoyuna yansıyan LGBTİ+’ ların her türlü ifade özgürlüğünü kullanmasını hapis ile cezalandırmayı hedefleyen kanun teklifi taslağı 10 yıllık bu sürecin son halkası. Kanun eğer bu haliyle geçerse artık yerel idarelerin yasak kararı almasına dahi gerek kalmadan LGBTİ+’ larla ilgili her türlü faaliyet bir ceza yargılamasının konusu haline gelecek. ABD Başkanı Donald Trump’ ın “biyolojik cinsiyet” kararnamesinin bir kopyası olan bu teklif toplu gözaltı ve tutuklamalara yol açabilir.

Bütün bunlar olurken nefret cinayetleri de hız kesmeden sürüyor. Bir gazeteci olarak yakından takip ettiğim Hande Buse Şeker davası, Mira Güneş davası Türkiye’de nefret cinayetlerinin nasıl gerçekleştiğinin en görünür örnekleri. Bu iki dava gibi onlarca, yüzlerce cinayet ve saldırıdan bahsetmek mümkün. Ancak bu nefret saldırılarının çoğunda kamuoyu bile yaratılamıyor. Deyim yerinde ise “öldürüldükten sonra öldürüldüğünüzü bile gündeme getirmeniz” yasaklarla engelleniyor.

Etki ajanlığı yasa tasarısı, dezenformasyon yasası, ifade özgürlüğünü etkileyen diğer düzenlemeler... Bütün bu kısıtlayıcı yasalar KaosGL.org’daki faaliyetlerinizi nasıl etkiledi?

İfade özgürlüğünü kısıtlayan düzenlemeler yasalaşmasa bile büyük bir korku iklimi yaratıyor ve otosansüre yol açıyor. Gözdağı verme, korkutma ve yıldırma amacı taşıyan etki ajanlığı ve dezenformasyon yasaları kadar önemli bir “LGBTİ+ propaganda yasağı” denebilecek bir düzenleme ufukta görünüyor. Taslaklar değişebilir ancak iktidarın bu önerilerle zaten amacının büyük bir bölümüne ulaştığı fikrindeyim.

“Yoğun bir internet sansürü ile de karşı karşıyayız”

KaosGL.org olarak bu düzenlemelerin dışında yoğun bir internet sansürü ile de karşı karşıyayız. Geçtiğimiz yıl sitemiz “güvenli internet” kapsamında engellendi. Bu da okurlarımıza ulaşabilmemiz açısından büyük sorun yarattı.

Keza muhabir ve yazarlarımızın haber ve yazılarından dolayı adli soruşturma ve davalarla karşılaştığını da belirtmek gerekiyor. Neredeyse her hafta bir muhabir veya yazarımızın iş hayatı ya da sosyal yaşamında sorun yaşadığı için müstear isim kullanma talebi ile karşılaşıyoruz. Yayımladığımız her haber ve yazıyı bir risk analizinden geçirmek durumundayız. Ve bu durumun mevcut hukuki düzenlemelerle ilgisi de yok. Çünkü LGBTİ+’ lar ve hakları söz

“Kendi hikayelerimizi kendi dilimizden anlatmaya çalışıyoruz”

KaosGL.org’u ve oradaki genel yayın yönetmenliği faaliyetlerinizi kısaca anlatabilir misiniz?

2014’ten beri KaosGL.org internet gazetesinin genel yayın yönetmenliğini yürütüyorum. Öncesinde çeşitli internet siteleri, ajanslar ve radyolarda muhabir, editör, programcı olarak çalıştım. 2009-2014 arasında ise Lambda İstanbul ve İstanbul LGBT+ derneklerinin gönüllüsüydim. Yine 2014’ten günümüze gelene kadar KaosGL.org dışında medya kuruluşlarında da çeşitli pozisyonlarda gazetecilik yaptım.

KaosGL, 1994 yılında bir dergi olarak yola çıkan bir LGBTİ+ örgütü. KaosGL.org ise Kaos GL Derneği çatısı altında günlük LGBTİ+ haber yayımcılığı yapan bağımsız bir internet gazetesidir. KaosGL.org’ ta hak haberciliği anlayışını benimseyerek “sessizlerin sesi” olmaya çalışıyor, hak ihlallerinin gündemleştirilmesinin yanı sıra LGBTİ+’ ların kendilerini ifade edebileceği bir zemin yaratmaya çalışıyoruz. Genel yayın yönetmeni olarak ben de haber merkezimiz ve ülkenin dört bir yanındaki gönüllü ve telifli çalışan muhabir ve yazarlarımızla bu yolculuğun 11 yıldır parçasıyım. Ana akım ya da alternatif medyadaki LGBTİ+ görünmezliği ve sansürüne karşı bir patika açmaya ve kendi hikayelerimizi kendi dilimizden anlatmaya çalışıyoruz.

konusu olduğunda hukukun kendisi de bir siyasal şiddet aracına dönüşüyor.

Aleyhinize süren ceza yargılaması hakkında bize bilgi verebilir misiniz? Tutuklanmanıza neyin sebep olduğunu düşünüyorsunuz?

Sorularınızı yanıtladığım 13 Mart 2025 tarihi itibarıyla 20 gündür tutukluyum. Öncesinde 4 gündür gözaltındaydım. Ve henüz iddianame hazır değil. Ancak emniyet ve savcı sorgularından anladığım kadarıyla “terör örgütü üyesi olmakla” suçlanıyorum. Boğaziçi Üniversitesi’nde öğrenci olduğum 2012 ve gazeteciliğe başladığım 2013 yıllarına ait telefon dinlemeleri dışında herhangi bir soruyla karşılaşmadım. Bu telefon dinlemelerinin hukuksuz olduğunu belirtmeye gerek var mı bilmiyorum. Ancak bu dinlemelerin içeriği de fıkra gibi. Öğrenci olduğum dönemde kampüste yapmayı planladığımız 8 Mart kutlaması, mensubu olduğum LGBTİ+ öğrenci topluluğunun faaliyetleriyle ilgili telefon görüşmeleri ve aradan 13 yıl geçtiği için eşyanın doğası gereği hatırlamadığım bazı görüşmeler soruldu. 2013 yılıyla ilgili ise bir muhabir olarak 1 Mayıs’ta Şişli’de DİSK binasından editörüme haber için bilgi geçmem soruldu. Tamamen yasal olan ve yüzden fazla siyasi parti, sendika, dernek ve vakfın oluşturduğu, bütün faaliyetlerini kamuya açık şekilde senelerdir sürdüren Halkların Demokratik Kongresi (HDK) bir «terör örgütü» olarak tanımlanıyor. Benim de faaliyetlerine «yoğun olarak katıldığım» öne sürülüyor. Bizim hakkımızda tutuklama kararı verilirken Çağlayan Adliyesi önünde HDK’nın bir basın açıklaması yapıyor olması ise fıkranın son halkası.

“ Bu süreçte hem hak savunuculuğum hem de gazeteciliğim cezalandırılıyor. Seneler önceki bazı telefon dinlemelerinin hukuksuz bir şekilde tam da 2025 Aile Yılı ilan edilmişken LGBTİ+ haklarını merkezine alan bir internet gazetesinin genel yayın yönetmeninin tutuklanmasına gerekçe gösterilmesini yorumlamayı ise size bırakıyorum. ”

“Hem hak savunuculuğum hem de gazeteciliğim cezalandırılıyor!”

Bu süreçte hem hak savunuculuğum hem de gazeteciliğim cezalandırılıyor. Seneler önceki bazı telefon dinlemelerinin hukuksuz bir şekilde tam da 2025 Aile Yılı ilan edilmişken LGBTİ+ haklarını merkezine alan bir internet gazetesinin genel yayın yönetmeninin tutuklanmasına gerekçe gösterilmesini yorumlamayı ise size bırakıyorum.

Hapishane koşullarınızı sorabilir miyiz? Herhangi bir keyfi kısıtlama ile karşılaşılıyor musunuz?

Sudan gerekçelerle tutuklanmanın kendisi keyfi bir kısıtlama ancak cezaevi koşulları bu kısıtlamaların arttığı, cezaevindeki sosyal, sportif hakları kullanmanın keyfi bir şekilde engellendiği bir ortam. Bir aya yakın bir süredir kaldığımız cezaevinde en büyük sorun kalabalık. Cezaevi yönetmeliğinden ve haberlerden hatırladığım kadarıyla 7 kişinin kalması için inşa edilen L Tipi hapishanesinde biz 42 kişi kalıyoruz. Toplam 2 tuvalet ve 2 banyo var. Haliyle hijyen koşullarını sağlayabilmek epey güç. Yine her hafta sağlanması gereken açık ve kapalı spor salonu kullanımı ayda 1 ya da 2 kere sağlanıyor. Orada da kapalı salona gitmemize izin veriliyor. Açık salon ise bir futbol sahasından ibaret. Yine sosyal aktivitelerin hiçbirine katılamıyoruz. Ayda bir kez sinema dışında faydalanabileceğimiz resim, dil, müzik kursları engelleniyor. Öğrenebildiğim kadarıyla buna gerekçe olarak “güvenlik” öne sürülüyor. Açık hava futbol sahasına da bütün koşu çıkmamız aynı gerekçeyle engelleniyor, kısa sürelerle 10’arlık gruplar halinde çıkabiliyoruz. Önemli sorunlar arasında revir de yer alıyor. İlaçlarımız ya hiç gelmiyor ya da çok geç geliyor. Revirde üstünkörü

muayeneler dışında bir işlem yapılmıyor. Hastaneye sevk edilmenin kendisi de meşakatli ve yorucu bir sürece dönüşüyor. Kargolar çok uzun süre verilmiyor. Öğrenebildiğimiz kadarıyla bunun sebebi kargoları koklaması gereken köpeğin uzun süredir "izinde" olması. Bu durum koşu şakalaşmamıza yol açsa da ayakkabı, kıyafet gibi ihtiyaçlarımıza ulaşabilmek için görevli köpeğin izinden dönmesini beklemek Godot'u beklemekten daha zor...

Onur yürüyüşlerinin her yıl ağır saldırılarla karşılaştığını görüyoruz ve yine de her yıl bir şekilde sokağa çıkılmaya çalışılıyor. Bu nasıl oluyor?

Bir yürüyüşün yapılabilmiş sayılabilmesi için herhangi bir yasak ve polis müdahalesi ile karşılaşmaması gerekir. Ancak Türkiye'de böyle bir durum yok. Fedakar bir topluluk olarak LGBTİ+ aktivistleri, bütün şiddet ve baskıya rağmen her yıl bazen güzergah ve mekan değiştirerek bazen kentin dört bir yanına dağılarak, bazen Mersin'de olduğu gibi denizde, bir biçimde bir araya geliyor. Ancak bu toplaşmalar geniş ve kitlesel bir yürüyüş niteliğine kavuşamıyor. Çünkü polis şiddet uygulayarak engelliyor.

"Onur yürüyüşçülerine bütün bir toplum olarak teşekkür borçluyuz!"

Bu durumu genç LGBTİ+ aktivistleriyle görüştüğümüzde daha net anlıyorum. Onur Yürüyüşlerinin özgürce yapılabilirdiği adeta büyük bir coşku seline benzediği dönemlere şahit olabilmek genç kuşaklara henüz nasip olmadı. Onur Yürüyüşü denildiğinde maalesef akla artık gözaltı ve şiddet geliyor.

Musa Anter Gazetecilik Ödüllerinde özel ödüle layık görüldüğüm sene ödülümü o dönem tutuklu olan siyasetçi Sebahat Tuncel'e ve tüm baskılara rağmen her yıl bir araya gelerek yeni yollar arayan onur yürüyüşlerine adanmıştım. Hala aynı fikirdeyim. Bütün bu karanlık tabloda sokağa çıkan bazen tek başına bazen kalabalık biçimde varlığını haykıran tüm onur yürüyüşçülerine bütün bir toplum olarak teşekkür borçluyuz.

Türkiye'de tüm baskı dönemlerine rağmen bu süregelen direniş ve hak savunucularının dirayeti bizlere umut oluyor. Peki siz umutlu musunuz? Nasıl bir Türkiye hayal ediyorsunuz?

Umutluyum çünkü LGBTİ+ hak savunucularının toplumu nasıl dönüştürdüğünün birinci elden şahidiyim. Kaos GL'nin Homofobi Karşıtı Yerel Buluşmalar etkinliklerinin 40'dan fazla şehri gezdiğine, bu etkinliklerden konuşma yaptıklarında sadece metropollerde değil küçük şehirlerde bile bir toplumsal eşitlik algısının geliştiğine şahidim. Şu an uygulanan bu siyasal şiddetin amacı LGBTİ+'larla toplumun geri kalanı arasına bir duvar örerek daha eşit ve daha özgür bir yaşama doğru dönüşümü durdurmak. O duvarı aşabilecek bir toplumsal dayanışmayı öğretilirsek güzel günler göreceğiz.

PEN Norveç olarak sizinle dayanışma içerisinde olduğumuzu bilmenizi isteriz. Bize ve uluslararası hak örgütlerine bir mesajınız var mı?

Dayanışmanız için teşekkür ederim. Dört duvar arasına uzanan her ses, özgürlük için güçlü bir yankıya dönüşüyor...